X. ARCHEOLOGIJOS PAMINKLŲ ŽVALGYMAS

Jonas Balčiūnas

Neaiškių objektų žvalgomieji tyrinėjimai 1994-1995 metais

LKPC 1994 m. vykdė Kelmytės spėjamų pilkapių ir Mūrininkų apardyto spėjamo pilkapio (Vilniaus r.) tyrinėjimus.

Kelmytės spėjamų pilkapių vieta yra apie 400 m į P nuo Kelmytės (Karčiovkos) kaimo ir tiek pat į V nuo Vilniaus-Lydos plento, Petešos miške, į V nuo kelio, vedančio į Prūdiškes. Čia buvo ištirta vieno spėjamo pilkapio dalis (32 m^2 plotas). Tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad tirtasis sampilas yra ne pilkapis, bet medžio anglių degimo vieta, kurią, sprendžiant pagal tirtame plote rastą monetą (1557 m. lietuviškas denaras) bei pagal aptiktą XVI-XVII a. skiriamą keramiką, galima datuoti XVI a. viduriu - XVII a. Tyrinėjimų duomenys leistų teigti, kad ir kiti greta tirtojo esantys panašūs į jį kauburiai yra XVI-XVII a., o gal ir vėliau čia buvusios medžio anglių degimo vietos.

Tirtasis **spėjamas Mūrininkų pilkapis** yra 200 m į R nuo Kenos upelio ir bevardžio upeliuko santakos, Rukainių miške, keliuko, vedančio nuo Kūlių kaimo link naujojo Vilniaus-Minsko plento, R šone.

Buvo ištirta šio spėjamo apardyto pilkapio sampilo dalis (daugiau kaip 9 m^2 plotas), kadangi kasti didesnį plotą neleido ant sampilo augantys medžiai. Tyrinėjimų metu jokių radinių, leidžiančių datuoti šį spėjamą pilkapį ar tiksliau nustatyti jo paskirtį, neaptikta.

1995 m. vykdyti Skirnos spėjamų pilkapių (IP 2559/A) ir Veleikių spėjamos senovės gyvenvietės (IP 1510/A) (Zarasų r.) žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai.

Skirnos spėjamų pilkapių vieta yra 600 m į P nuo kelio Tilžė-Drūkšiai ir apie 350 m į Š nuo Drūkšių ežero Š kranto, Mištautų miške, prie keliuko. Čia buvo ištirta viena spėjamo pilkapio sampilo dalis (21 m^2

plotas). Tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad tirtasis sampilas yra ne pilkapis, bet vėjo supustyta smėlio kopa, po kuria aptikta pilkos žemės su anglimis dėmė - greičiausiai čia buvusio sudeginto kelmo liekanos. Jokių archeologinių radinių neaptikta. Tyrinėjimų duomenys ir vietovės reljefas leidžia teigti, kad ir kiti šalia esantys panašūs į tirtąjį kauburiai yra vėjo supustytos kopos.

Veleikių spėjamos senovės gyvenvietės vieta yra apie 350 m į P nuo Veleikių kaimo, į ŠV nuo Indrajos upelio ištakos iš Indrajų ežero ir į V nuo Indrajos kairiojo kranto, į Š nuo Veleikių-Antandrajos kelio, šalia buvusios žvyrduobės.

Tyrinėjimų metu iškastos 2 2x5 m dydžio perkasos ir 14 1 m^2 ploto šurfų, atidengtas bendras 34 m^2 plotas. Archeologinio kultūrinio sluoksnio neaptikta. Iškart po velėna ir 20-40 cm storio armeniu įvairiose vietose buvo nejudintas smėlis, žvyras arba molis. Perkasoje Nr.1, armenyje, 20 cm gylyje, buvo aptikta nedidelė (2,5x2,8 cm dydžio) neaiškaus laikotarpio apžiestos (?) keramikos šukelė. Šurfe Nr.1, 25 cm gylyje, tamsioje maišytoje žemėje kartu su keliais mažais raudonų plytų gabaliukais rasta titnago nuoskalėlė. Aiškesnės medžiagos, kurią galima būtų datuoti, neaptikta. Tyrinėjimų duomenys leidžia teigti, kad jeigu čia ir yra buvusi archeologinio laikotarpio gyvenvietė ar atskira sodybvietė, tai ji jau sunaikinta kasant žvyrą bei ariant žemę. Sprendžiant iš šurfe Nr.1 aptiktų plytų gabalėlių, atrodo, kad šioje vietoje yra buvusi vėlesnė kaimo sodyba.

Zenonas Baubonis

Spėjamo Turbinavos (Bažavalės) kapinyno 1995 m. žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai

LKPC tyrinėjo Turbinavos (Bažavalės) (Raseinių r.) spėjamą kapinyną (IP 1322/A). Tyrinėjimų tikslas buvo patikslinti objekto archeologinę vertę, o jai esant, ištirti teritorijos dalį, esančią sodyboje. Objektas į išaiškinamų paminklų sąrašą buvo įrašytas remiantis A. ir M. Klimų teiginiu, kad jų sodyboje rasta žalvarinė pasaginė segė tordiruotu lankeliu, gyvuliniais